

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

การจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกร
สำหรับโครงการนาแปลงใหญ่ ตำบลเดิมบาง อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี
Rice Production Management under Good Agricultural Practices (GAP) of Farmer for Large Scale
Paddy Field at Doem Bang Sub-district, Doem Bang Nang Buat District,
Suphan Buri Province

อรณัน กวินรัตน์ภาค (Oranan Kwinrattanak) ¹ จรรยา สิงห์คำ (Junya Singkham) ²

สัจจา บรรจงศิริ (Sujja Banjongsi) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ในพื้นที่เขตตำบลเดิมบาง อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี (2) การจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่ และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ ประชากรที่ศึกษาคือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ พ.ศ. 2558 ในเขตตำบลเดิมบาง อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 136 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4 ราย แรงงานภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย 2 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าพื้นที่ทำนาและใช้เงินทุนของตนเอง การจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรใช้น้ำจากระบบชลประทาน มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินก่อนปลูก ปลูกข้าวพันธุ์ กข43 โดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากสหกรณ์การเกษตร ทำนา 2 ครั้งต่อปี ด้วยวิธีหว่านน้ำตม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เผาตอซังข้าวก่อนการเตรียมดิน ใส่ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โรคข้าวและแมลงศัตรูข้าวด้วยวิธีผสมผสาน เก็บเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวขนาดเมื่ออายุ 90-100 วัน ไม่ลดความชื้นของเมล็ดข้าว นำข้าวไปจำหน่ายที่โรงสีรวมตัวกันขายและมีการทำสัญญาซื้อขายของกลุ่มแปลงใหญ่ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นด้านบริหารจัดการชุมชนและการตลาดอยู่ในระดับมาก ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการผลิตข้าวตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า แปลงนามีหญ้าวัชพืช เกษตรกรไม่จดบันทึกข้อมูล เกษตรกรขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต เทคนิควิธีการปลูก และด้านการตลาด ดังนั้นควรอบรมให้ความรู้ในการจดบันทึก ความรู้ในการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างถูกต้อง รวมทั้งติดตามและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การจัดการผลิตข้าว การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โครงการนาแปลงใหญ่

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช mengk147@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช junya_28@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sujja.ban@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the social-economic of the farmers participating on Scale Paddy Field at Doem Bang Sub-district, Doem Bang Nang Buat District, Suphan Buri Province. 2) the rice production management under Good Agricultural Practices (GAP) 3) the farmers' opinions on Large Scale Paddy Field and 4) the farmers' problems and suggestions of rice production management in Good Agricultural Practices (GAP) participating on Large Scale Paddy Field. Total population of this research in 2015 were 136 farmers at Doem Bang Sub-district, Doem Bang Nang Buat District, Suphan Buri Province. The data were collected by using structural interview and analyzed by a computer program. Descriptive statistics like frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, and standard deviation were used. The research found that the most farmers were women, aged more than 50 years old, 4 household members and 2 persons were workers. The most farmer rented rice field by their own and their capital. Rice production management under Good Agricultural Practices of farmers participating on Large Scale Paddy Field found that the farmers obtained the water from irrigation system. They had soil analysis before planting. They planted RD43 rice variety by getting rice seeds from agricultural cooperatives. They planted rice for 2 times a year by Nahwan Nam Tom process. The rice seeds mostly were sowing into field without burning stubble rice on soil preparation process. They put the organic fertilizer with chemical fertilizer according to soil analysis values. Most of farmer used herbicides, fungicides and insecticides for cannot of needs discaves and insicts, nesputively. Harvesting was at 90-100 days after planting by using combine harvester without reduce grain moisture. The farmer gathered to sell rice for the mill and making contract for whole farm group. The opinions of farmers towards the Large Scale Paddy Field production showed a high level of community management and marketing. Problems and suggestions of farmers in GAP found that the rice field had weeds, farmers did not take notes, and had low knowledge of production planning, planting technique and marketing. Thus, the farmer should train more on taking notes, Processing of good agricultural practices (GAP) and continually investigating and monitoring.

Keywords: Rice production management, Good Agricultural Practices (GAP), Large scale paddy field

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

บทนำ

การทำนาเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของเกษตรกรไทย ใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 68.73 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 46.04 ของพื้นที่การเกษตร (เศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีจำนวน 4.01 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.34 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งประเทศ สามารถผลิตข้าวได้ 32.89 ล้านตันข้าวเปลือก และมูลค่าการส่งออกข้าวและผลิตภัณฑ์ 193,759 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.06 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการเกษตร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562)

ปัจจุบันการส่งออกข้าวมีการแข่งขันสูง ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิต รวมทั้งมีการนำมาตรการกีดกันทางการค้าโดยใช้ข้อกำหนดทางเทคนิคมาใช้แทนการกำหนดภาษีนำเข้า ในอดีตประเทศไทยเคยมีการส่งออกข้าวเป็นอันดับ 1 ของโลก (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, 2562) แต่ปัจจุบันผลกระทบจากภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ประเทศคู่แข่งทางด้านการค้ามีศักยภาพการผลิตข้าวสูงขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีปริมาณผลผลิตข้าวต่อไร่สูงในราคาต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ส่งผลให้ประเทศไทยส่งออกข้าวลดลง เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับตัว พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการและผู้บริโภค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีอำนาจต่อราคาผลผลิต มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามชาวนาหลายครัวเรือนยังประสบปัญหาในด้านการผลิตข้าว ได้แก่ ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่า ขาดแคลนเงินทุน ทั้งค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูข้าว ขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิต ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร และขาดอำนาจต่อราคาผลผลิตของตนเอง ทำให้ผลผลิตที่ได้มีราคาต่ำและไม่แน่นอน

นาแปลงใหญ่เป็นโครงการที่รัฐบาลให้การส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ เพื่อให้เกษตรกรทำนาแบบลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณผลผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม และเชื่อมโยงด้านการตลาด ซึ่งเกษตรกรในตำบลเดิมบาง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี ได้เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ในพ.ศ. 2558 โดยก่อนการเข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ เกษตรกรมีการผลิตแบบต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างขาย ไม่มีการรวมกลุ่ม และขาดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร การจัดการผลิตข้าว ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการผลิตข้าวของเกษตรกรในโครงการนาแปลงใหญ่ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่
2. ศึกษาการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่
3. ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่
4. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ พ.ศ. 2558 ในเขตตำบลเดิมบาง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดจำนวน 136 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการผลผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่ และตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ มีการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.912 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการประมวลผลข้อมูลสถิติและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกร ได้กำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลีเคอร์ต (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ช่วงคะแนน 4.21 – 5.00 มากที่สุด ช่วงคะแนน 3.41 - 4.20 มาก ช่วงคะแนน 2.61 - 3.40 ปานกลาง ช่วงคะแนน 1.81 - 2.60 น้อย และ 1.00 - 1.80 น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เกษตรกรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.5 อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 75 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.7 สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4 ราย มีแรงงานภาคเกษตร โดยเฉลี่ย 2 ราย แรงงานภาคเกษตรเป็นแรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 75.7 เช่าพื้นที่นา ร้อยละ 86.8 เกษตรกรมีความต้องการเข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ด้วยตนเอง ร้อยละ 86.8 เกษตรกรใช้เงินทุนของตนเองในการทำนา ร้อยละ 88.2 จำนวนเงินที่ใช้ทำนาอยู่ระหว่าง 3,000 – 4,000 บาทต่อไร่ รายได้ของเกษตรกรมาจากการทำนาเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 89.4 รายได้เฉลี่ย 231,870.48 บาทต่อปี เกษตรกรปลูกข้าว โดยเฉลี่ย 28.15 ไร่

2. การจัดการผลผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่

2.1) แหล่งน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากระบบชลประทาน ร้อยละ 56.5 และตรวจประเมินคุณภาพน้ำจากสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยน้ำที่ใช้ทำการเกษตร สะอาดจากสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ที่มีพิษปนเปื้อน ไม่ไหลผ่านโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล แหล่งทิ้งขยะ และคอกปศุสัตว์

2.2) พื้นที่ปลูก พื้นที่ปลูกอยู่ในเขตชลประทาน และไม่เคยเป็นโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หอแหล่งทิ้งขยะ อยู่ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ และมีการวิเคราะห์คุณภาพดิน โดยส่งตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เพื่อให้ทราบผลการวิเคราะห์ดินก่อนทำการเพาะปลูก ได้แก่ ค่าความเป็นกรด-ด่าง ความต้องการปุ๋ย ค่าความเค็มดิน ปริมาณไนโตรเจน ปริมาณฟอสฟอรัส และปริมาณโพแทสเซียม และปฏิบัติตามคำแนะนำการใส่ปุ๋ย สูตรปุ๋ยแนะนำ และอัตราที่ใช้

2.3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช โรคข้าว และแมลงศัตรูพืช ข้าว ตรงตามชนิด ปริมาณ และเวลา ถูกต้องตามกฎหมายและตามคำแนะนำบนฉลาก ไม่มีการใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ ไม่อยู่บริเวณต้นน้ำหรือที่มีน้ำไหลผ่านเพื่อป้องกันการปนเปื้อนแหล่งน้ำ

2.4) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ปลูกข้าวพันธุ์ กข43 ใช้เมล็ดพันธุ์โดยเฉลี่ย 24.89 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 56.8 เกษตรกรเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้วยการแช่ข้าวในกระสอบ 12-26 ชั่วโมง และบ่มเมล็ดพันธุ์ไม่เกิน 24 ชั่วโมง มากที่สุด ร้อยละ 79.4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

2.5) การเตรียมดินและการปลูก พื้นที่นาเป็นดินเหนียวมากที่สุด ร้อยละ 98.5 ส่วนใหญ่ไม่มีการเผาตอซัง ร้อยละ 97.1 ปรับปรุงบำรุงดินก่อนการทำนา ร้อยละ 96.3 ด้วยการไถกลบตอซัง หมักฟางและใช้น้ำหมักชีวภาพ มากที่สุด ร้อยละ 42.7 เตรียมดินด้วยวิธีการสูบน้ำเข้าทิ้งไว้ 1-5 วัน ตีดิน คราดปรับระดับแล้วทำเทือกมากที่สุด ร้อยละ 90.4 ทำนา 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 88.97

2.6) การใช้ปุ๋ย เกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 78.2 และใส่ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินมากที่สุด ร้อยละ 97.1 เกษตรกรใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ร้อยละ 78.7 โดยใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 เมื่อต้นข้าวอายุ 15-20 วัน ร้อยละ 87.5 ใส่ปุ๋ยสูตร 18-46-0 ร้อยละ 72.8 อัตราโดยเฉลี่ย 10.09 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อต้นข้าวอายุ 55-60 วัน มากที่สุด ร้อยละ 86.8 ใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-46 มากที่สุด ร้อยละ 82.4 อัตราโดยเฉลี่ย 5.32 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีจากร้านจำหน่ายในพื้นที่มากที่สุด ร้อยละ 57.3

2.7) การป้องกันกำจัดวัชพืช โรคแมลงและสัตว์ศัตรูพืช เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช ร้อยละ 58.8 โดยฉีดพ่นหลังหว่าน 1-2 วัน (คุมเลน) มากที่สุด ร้อยละ 50.4 ฉีดพ่นด้วยเครื่องจักรกล มากที่สุด ร้อยละ 70.8 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคข้าวด้วยวิธีผสมผสานมากที่สุด ร้อยละ 87.5 โดยใช้พันธุ์ต้านทานโรคร่วมกับการใช้สารเคมีมากที่สุด ร้อยละ 43.6 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคข้าวเมื่อตรวจพบการระบาดของโรคหรือพบอาการของโรคมากที่สุด ร้อยละ 94.9 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าวด้วยวิธีผสมผสาน มากที่สุด ร้อยละ 63.2 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว เมื่อตรวจพบความเสียหายของต้นข้าวหรือตรวจพบตัวอ่อนของแมลงศัตรูข้าว มากที่สุด ร้อยละ 65 เกษตรกรไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ร้อยละ 91.2 มีการป้องกันกำจัดหนูโดยไม่ใช้สารเคมี มากที่สุด ร้อยละ 36.2 ไม่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดปู ร้อยละ 100 การป้องกันกำจัดนกโดยใช้เสียงดังไล่กนก มากที่สุด ร้อยละ 30

2.8) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรเก็บเกี่ยวเมื่อต้นข้าวอายุ 90-100 วัน มากที่สุด ร้อยละ 93.4 โดยมีการระบายน้ำออกจากนาก่อนการเก็บเกี่ยว 7-10 วัน มากที่สุด ร้อยละ 99.3 เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักร โดยการจ้างเหมาเอง มากที่สุด 95.6 เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องเกี่ยวนวดและจำหน่ายที่โรงสี/โรงงาน/ลานตาก ร้อยละ 97.8 เกษตรกรทั้งหมดใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวเพื่อป้องกันข้าวพันธุ์อื่นปน รักษาความสะอาด และปฏิบัติเพื่อป้องกันข้าวพันธุ์อื่นปน เกษตรกรไม่มีการลดความชื้นของเมล็ดข้าวก่อนการจำหน่าย มากที่สุด ร้อยละ 99.3 เกษตรกรส่วนใหญ่จัดเก็บผลผลิตไว้ในสถานที่สะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและข้าวพันธุ์อื่นปน มากที่สุด ร้อยละ 94.9 และบรรจุในกระสอบเพื่อป้องกันความเสียหายจากแมลงและศัตรูข้าว ร้อยละ 78.7 ปริมาณผลผลิตโดยเฉลี่ย 770.92 กิโลกรัมต่อไร่

2.9) การตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวที่โรงสี ร้อยละ 98.5 โดยขายรวมกันขาย มากที่สุด ร้อยละ 86 มีการทำสัญญาซื้อขายของกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 91.5 ขายข้าวในรูปแบบข้าวเปลือก ร้อยละ 87.2 ขายข้าวที่ความชื้น 20-29 เปอร์เซ็นต์ มากที่สุด ร้อยละ 97.8 ขายข้าวที่ราคามากกว่า 9,000 – 10,000 บาทต่อตัน มากที่สุด ร้อยละ 77.2 และ เกษตรกรไม่นำรายได้จากการขายข้าวมาสมทบเข้ากลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 80.1

1. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่ โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14) ด้านการบริหารจัดการชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านการพัฒนาการผลิต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02) ด้านการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มโดยการพัฒนา Smart Farmer / Smart Group มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) และด้านการตลาด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9
The 9th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่

n=136

ความเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.
1) นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ	มาก	4.14	0.42
2) การบริหารจัดการชุมชน	มาก	4.13	0.41
3) การพัฒนาการผลิต	มาก	4.02	0.40
4) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มโดยการพัฒนา Smart Farmer/Smart Group	มาก	4.19	0.47
5) การตลาด	มาก	4.12	0.47
คะแนนเฉลี่ยรวม	มาก	4.04	0.53

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ พบว่า ด้านการจัดการคุณภาพในการผลิตข้าวก่อนการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง มีข้าวพันธุ์อื่นปน และในแปลงนามีหญ้าวัชพืชปน ด้านการจดบันทึก พบว่า เกษตรกรไม่จดบันทึก จดบันทึกไม่ครบ เนื่องจากไม่จดทันทีเมื่อทำการผลิต ทำให้จำไม่ได้หรือไม่ครบถ้วน และเกษตรกรบางรายเขียนหนังสือไม่คล่องจึงให้บุตรหลานช่วยจดบันทึก สำหรับปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต เทคนิควิธีการปลูก และด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า ควรอบรมให้ความรู้เรื่องการจดบันทึก และติดตาม ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรอบรมให้ความรู้ในการผลิตตามแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างถูกต้องกับเกษตรกร

อภิปรายผลการวิจัย

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล แนนหนา (2559) ศึกษาความต้องการความรู้การผลิตข้าวหอมมะลิตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอฟินมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51-58 ปี และมีการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4 คน แรงงานในภาคเกษตรเป็นแรงงานในครัวเรือน โดยเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่เช่าพื้นที่ทำนา เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ด้วยตนเอง ใช้เงินทุนของตนเองทำนา ระหว่าง 3,001- 4,000 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ สมาน ลายแก้ว (2549) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร ตำบลเชียงยืน อำเภอมือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า สมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 4-5 คน และใช้เงินทุนของตนเองในการผลิตข้าว รายได้ในครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำนาเพียงอย่างเดียว โดยเฉลี่ย 231,870.48 ต่อปี เกษตรกรปลูกข้าว โดยเฉลี่ย 28.15 ไร่

การจัดการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนาแปลงใหญ่ ในด้านแหล่งน้ำและพื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรใช้น้ำชลประทาน มีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำก่อนการเพาะปลูก สภาพพื้นที่ทำนา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

อยู่ในเขตชลประทาน สอดคล้องกับกองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2560) ระบบการผลิตข้าวคุณภาพพันธุ์ กข 43 กล่าวว่า พื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ กข 43 ควรเป็นพื้นที่นาชลประทาน ที่ควบคุมระดับน้ำได้ดี พื้นที่นาของเกษตรกรไม่เคยเป็นโรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี โรงพยาบาล คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน และห่างไกลจากแหล่งมลพิษ และมีการวิเคราะห์คุณภาพดินก่อนการเพาะปลูก

การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช โรค และแมลงศัตรูพืช ตรงตามชนิด ปริมาณ และเวลา ถูกต้องตามที่กฎหมายและคำแนะนำบนฉลาก ไม่ใช้สารเคมีที่ระบุห้ามใช้ในทะเบียนวัตถุดิบทราย และหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุบนฉลาก รวมทั้งเก็บรักษาสารเคมีในที่มิดชิด มีอากาศถ่ายเทสะดวก ปลอดภัย ไม่ถูกแสงแดด และฝน

การจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่าเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ กข 43 ใช้ปริมาณโดยเฉลี่ย 24.89 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากสหกรณ์การเกษตร มีการตรวจสอบเพื่อป้องกันข้าวพันธุ์อื่นปน ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวตรงตามพันธุ์ เตรียมเมล็ดพันธุ์ด้วยการแช่ข้าวในกระสอบ 12-26 ชั่วโมง และบ่มเมล็ดพันธุ์ไม่เกิน 24 ชั่วโมง

การเตรียมดิน พบว่า ดินในพื้นที่นาส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ไม่เผาตอซังก่อนการเตรียมดิน ส่วนใหญ่ปรับปรุงบำรุงดินด้วยการไถกลบตอซัง หมักฟางและใช้น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย เสาสามา (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้วิธีไถกลบตอซัง เช่าเครื่องจักรกล และเตรียมดินด้วยการไถดินทิ้งไว้ 1-5 วัน สูดน้ำเข้า คราดปรับระดับแล้วทำเทือก

การปลูก พบว่า เกษตรกรทั้งหมด ทำนา 2 ครั้ง/ปี เกษตรกรปลูกข้าวด้วยการหว่านน้ำตามด้วยแรงงานคน ซึ่งสอดคล้องกับ ชนัญญา ดวงดี (2550) ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวแบบปลอดสารพิษและการผลิตข้าวแบบทั่วไปในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษ มีวิธีการเหมือนกัน ทั้งฤดูนาปีและนาปรัง คือ หว่านนํ้าตาม และสอดคล้องกับ กรมการข้าว (2551) การลดความเสี่ยงของการทำนาให้เหลือปีละ 2 ครั้ง จะเป็นการสนับสนุนให้มีการพักดินนาขึ้น จะช่วยกำจัดเมล็ดข้าววัชพืชที่สะสมในดิน

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินโดยส่วนใหญ่ ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ซึ่งสอดคล้องกับ เชิด ดีเกิด (2549) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสม ส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยเคมีจากร้านจำหน่ายในพื้นที่ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ส่วนเกษตรกรที่ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช กำจัดวัชพืชด้วยการใช้มือถอน ควบคุมระดับน้ำในนาข้าว และไถกลบ ซึ่งสอดคล้องกับ เชิด ดีเกิด (2549) ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การกำจัดวัชพืชในนาข้าว ส่วนใหญ่มีการกำจัดโดยใช้ระดับน้ำควบคุม กำจัดโดยใช้มือถอน เกษตรกรที่ใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืช ส่วนใหญ่ฉีดพ่นหลังหว่าน 1-2 วัน ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืชด้วยเครื่องจักรกล

การใช้สารป้องกันกำจัดโรคข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตรวจพบโรคข้าวในแปลงนา ได้แก่ โรคกาบใบแห้ง โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง และโรคใบหงิก สอดคล้องกับ กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2560) ระบบการผลิตข้าวคุณภาพ พันธุ์ กข 43 กล่าวว่า โรคข้าวที่สำคัญและพบการระบาดในข้าวนาชลประทาน เช่น โรคเมล็ดด่าง โรคกาบใบแห้ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคใบหงิก โรคสีแสด และโรคไหม้ เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารป้องกันกำจัดโรคข้าว ด้วยวิธีผสมผสาน โดยการใช้พันธุ์ต้านทานโรคและใช้สารเคมี ใกล้เคียงกับการใช้สารเคมีและสารสกัดจากพืช เช่น น้ำหมักชีวภาพ รวมถึงใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อให้ต้นข้าวแข็งแรงและควบคุมและป้องกันการเกิดโรคข้าว โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคข้าว เมื่อมีการตรวจพบการระบาดของโรคหรืออาการของโรคมามากที่สุด

การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่กำจัดแมลงศัตรูข้าวโดยวิธีแบบผสมผสาน เป็นการใช้สารเคมีร่วมกับสารสกัดจากพืช เช่น การใช้สารสะเดา เป็นต้น สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2554) คำแนะนำการจัดการเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล การจัดการเมื่อพบการระบาดของใช้สารสะเดา ยับยั้งการลอกคราบของตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว เมื่อตรวจพบความเสียหายของต้นข้าว เช่น ใบม้วน ใบห่อ หรือตรวจพบตัวอ่อนของแมลงศัตรูข้าว การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวเมื่อต้นข้าวอายุ 90-100 วัน โดยระบายน้ำออกก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ อ่องละออ (2556) ศึกษาการจัดการผลิตข้าวของเกษตรกร ตำบลไผ่ท่าโพ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนการเก็บเกี่ยวก่อน 10 วัน เกษตรกรเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรด้วยการจ้างเหมาเอง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เครื่องเกี่ยวขนาดและจำนวนที่โรงสี/โรงงาน/ลานตาก เกษตรกรใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว

การป้องกันข้าวพันธุ์อื่นปน ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการลดความชื้นเมล็ดข้าวก่อนจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีรัตน์ สงคัง (2556) ศึกษาการจัดการผลิตข้าวภายใต้โครงการจัดระบบการปลูกข้าว ของตำบลเขาตึก อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เครื่องจักรในการเกี่ยวข้าว ไม่ได้ลดความชื้นเมล็ดข้าว ผลผลิตที่ได้นำไปจำหน่าย เก็บไว้ทำเมล็ดพันธุ์ และเก็บไว้บริโภค

การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมข้าวเปลือก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จัดเก็บผลผลิตไว้ในที่สะอาด มีการถ่ายเทอากาศได้ดี ป้องกันการปนเปื้อนและข้าวพันธุ์อื่นปน โดยบรรจุในกระสอบ และจัดเก็บไว้ในยุ้งฉาง ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีนวล พรหมพิง (2548) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การผลิตข้าวเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว ตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกรส่วนมากเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าว ไว้ในกระสอบ กองรวมกันในที่แห้ง อากาศถ่ายเท ปลอดภัยจากสัตว์หรือสิ่งปนเปื้อน แยกไว้เป็นสัดส่วนฝนไม่สาด หรือเก็บไว้ในยุ้งฉาง ปริมาณผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีปริมาณผลผลิต โดยเฉลี่ยจำนวน 770.92 กิโลกรัมต่อไร่ โดยผลผลิตน้อยที่สุด จำนวน 500 กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตมากที่สุด จำนวน 950 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งปริมาณผลผลิตข้าวพันธุ์ กข 43 ประมาณ 561 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมการข้าว, 2559)

การตลาด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวที่โรงสี โดยการรวมกันขาย มีการทำสัญญาซื้อ-ขายกับผู้รับซื้อ จำหน่ายข้าวในรูปแบบข้าวเปลือก ที่ความชื้น 20-29 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวเปลือกที่ราคา มากกว่า 9,000 – 10,000 บาทต่อตัน และรายได้จากการจำหน่าย เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้นำมาสมทบเข้ากลุ่ม

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนาแปลงใหญ่ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อโครงการนาแปลงใหญ่นโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.14$) โดยมีความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์เพื่อให้มี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

การรวมกลุ่มทำการผลิต มีการบริหารจัดการร่วมกัน เกิดการรวมกันผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอนในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$)

ด้านการบริหารจัดการชุมชน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) โดยมีความคิดเห็นต่อการจัดเวทีชุมชน ระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ผู้แทนสมาชิก และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้สมาชิกรับทราบและเข้าใจกฎระเบียบของกลุ่ม ได้ร่วมพิจารณาวางแผนการผลิต เชื้อมโยงและบริหารจัดการเรื่องการตลาดในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$)

ด้านการพัฒนาการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) โดยมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ทำให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวดีใช้ในการเพาะปลูกในระดับมาก ($\bar{X}=4.72$) ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ อินทะหลุก (2559) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปลูกลำไยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ความคิดเห็นของด้านการดำเนินงานของโครงการ กิจกรรม เนื้อหา ในการจัดเวทีเรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการสวนลำไยได้อย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มโดยการพัฒนา Smart Farmer / Smart Group พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มโดยการพัฒนา Smart Farmer / Smart Group ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) โดยมีความคิดเห็นต่อการจัดประชุมทำให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดกฎระเบียบและพิจารณาแผนการผลิตของกลุ่มในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ อินทะหลุก (2559) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปลูกลำไยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรับฟังปัญหาของเกษตรกร และช่วยหาทางแก้ไขอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาการตลาด พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$) โดยมีความคิดเห็นต่อหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนและจัดให้มีการเชื่อมโยงตลาดระหว่างผู้ผลิตกับผู้ประกอบการ ทำให้ช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) ซึ่งสอดคล้องกับ จิรวุฒ มงคล (2557) ศึกษาความต้องการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนในประเด็นเรื่องการจัดหาตลาดให้กับสินค้าอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เข้าร่วมนาแปลงใหญ่ พบว่า แปลงนามีหญ้าวัชพืชปน ด้านการจดบันทึก พบว่า เกษตรกรไม่จดบันทึก จดบันทึกไม่ครบถ้วน และปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต เทคนิควิธีการปลูกและด้านการตลาด ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงการจดบันทึก และติดตามให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมการผลิตข้าวตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควรวางแผนการผลิต ข้อปฏิบัติในการใช้สารเคมีทางการเกษตร และการจดบันทึก มากำหนดในการส่งเสริมเพื่อให้เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการยอมรับในการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

2. ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามข้อกำหนดของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง

3. ควรส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีไว้ใช้เอง การตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน เพื่อใช้ปุ๋ยตรงตามความต้องการและในปริมาณที่เหมาะสม การใช้สารสกัดจากธรรมชาติทดแทนการใช้สารเคมี การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง ในปริมาณและช่วงเวลาที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว. (2560). ระบบการผลิตข้าวคุณภาพ พันธุ์ กข 43. กรุงเทพมหานคร กองวิจัยและพัฒนา
กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). องค์ความรู้เรื่องข้าว. ค้นคืนวันที่ 26 กันยายน
2562 จาก <http://www.ricethailand.go.th/rkb3/15%E0%B8%81%E0%B8%8243.pdf>

กรมส่งเสริมการเกษตร (2554) คำแนะนำการจัดการเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.

จิรฐ มงคล. (2557). ความต้องการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์
เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ชนัญญา ดวงดี. (2550). เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวแบบปลอดสารพิษและการผลิตข้าวแบบทั่วไป
ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร.

เชิด ดีเกิด. (2549). การผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
(วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ธงชัย เสาสามา. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรกรที่เหมาะสม
ของเกษตรกร ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ทวีรัตน์ สงคัง. (2556). การจัดการผลิตข้าวภายใต้โครงการจัดระบบการปลูกข้าว ของตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณ
กระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

นฤมล แนนหนา. (2559). ความต้องการความรู้การผลิตข้าวหอมมะลิตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร.

พรทิพย์ อินทะหลก. (2559). ความคิดเห็นของผู้ปลูกกล้วยต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่
ในอำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ศรีนวล พรหมพิง. (2548). การพัฒนากลยุทธ์การผลิตข้าวเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว
ตำบลทรงธรรม อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร. กำแพงเพชร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพมหานคร สำนักงานเศรษฐกิจ
การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สารสนเทศ เศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2561. กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว. (2551). องค์ความรู้เรื่องข้าว วัชพืชในนาข้าว. ค้นคืนวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562
จาก <http://www.ricethailand.go.th/Rkb/varieties/index.php.htm>.

สมาน ลายแก้ว. (2549). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร ตำบลเชียงยืน อำเภอมือง
จังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ศุภวัฒน์ อ่องล่อ. (2556). การจัดการผลิตข้าวของเกษตรกร ตำบลไผ่ท่าโพ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
(วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.